เอกสารแจกฟรี
ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม 2561

DDC WATCH
จับตาโรคและภัยสุขภาพ

ไข้หวัดนก H7N9.... วายร้ายที่มองไม่เห็น

- เริ่มระบาดในปี พ.ศ. 2556 ข้อมูล ณ วันที่ 30 ตุลาคม 2560 พบผู้ป่วยทั้งหมด 1,564 ราย เสียชีวิต 612 ราย (ที่มาองค์การอนามัยโลก) พบการระบาดใน**ประเทศจีน** หรือ**ผู้ป่วยมีประวัติเดินทางไปประเทศจีน**
- ประมาณ **1 ใน 3** ของผู้ป่วยมีอาการปอดอักเสบรุนแรง **จนถึงเสียชีวิต**
- การระบาดมี 5 ระลอก **การระบาดในครั้งนี้อยู่ในระลอกที่ 5** ซึ่งมีจำนวนผู้ป่วยประมาณครึ่งหนึ่งของผู้ป่วยรวมทั้งหมด
- การระบาดเป็นฤดูกาล มักพบผู้ป่วยระหว่าง **เดือนธันวาคม – มีนาคม**

- สัตว์ปีกที่ติดเชื้อ **มักไม่แสดงอาการป่วย** แต่เดือนมกราคม 2560 เชื้อมีการกลายพันธุ์เป็นสายพันธุ์ **ที่รุนแรงมากขึ้นในสัตว์ปีก**

- **มากกว่า 50%** ของผู้ป่วย มีประวัติ**สัมผัสสัตว์ปีก** หรือเดินทางไปยัง **ตลาดค้าสัตว์ปีกมีชีวิต**

- **ความเสี่ยง**ที่เชื้อจะเข้ามาใน**ประเทศไทย** จากประเทศที่เกิดการระบาด

- ผู้เดินทาง

- การเคลื่อนย้ายของสัตว์ปีก

- การเคลื่อนย้ายของนกอพยพ

ผู้เดินทางไป
ประเทศจีน
หลีกเลี่ยงการไปตลาดค้าสัตว์ปีกมีชีวิต
รวมถึงการสัมผัสสัตว์ปีก
หลังเดินทางกลับมา **ภายใน 14 วัน**
หากมีอาการคล้าย**ไข้หวัดใหญ่ ให้รีบไปพบแพทย์**

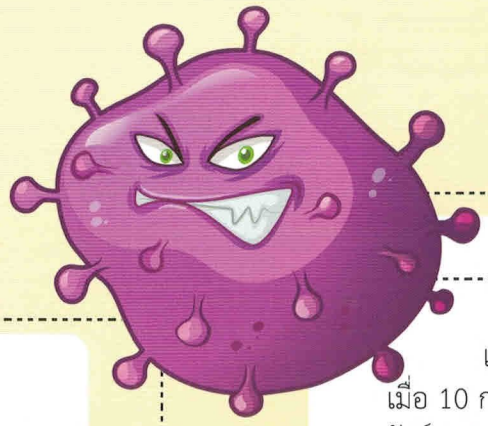
มาทำความรู้จักกับเจ้าวายร้าย...H7N9...กันเถอะ

วันเกิด

มีนาคม
พ.ศ. 2556

สถานที่กำเนิด

ประเทศจีน

ผู้ให้กำเนิด

เกิดจากการแลกเปลี่ยนสารพันธุกรรมซึ่งเป็นกระบวนการที่เชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่จำนวน 2 สายพันธุ์ขึ้นไป ติดต่อเข้าไปในสัตว์ตัวเดียวกัน

ลักษณะนิสัย

โรคไข้หวัดนกเป็นที่รู้จักกันและเคยเกิดการระบาดในประเทศไทยเมื่อ 10 กว่าปีที่แล้ว เป็นโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสสายพันธุ์ H5N1 ซึ่งทำให้สัตว์ปีกป่วยตาย และติดต่อสู่คนได้ แต่สำหรับไวรัสไข้หวัดนกสายพันธุ์ H7N9 ตั้งแต่เริ่มการระบาดในปี พ.ศ. 2556 สัตว์ปีกที่ติดเชื้อส่วนใหญ่ไม่แสดงอาการป่วย/ตาย แต่เดือนมกราคม 2560 เชื้อมีการกลายพันธุ์เป็นสายพันธุ์ที่รุนแรงมากขึ้นในสัตว์ปีก

สัตว์ปีกที่ติดเชื้อมัก**ไม่แสดงอาการป่วย**

- ไม่สามารถเฝ้าระวังการเกิดโรคจากการสังเกตอาการของสัตว์ป่วย แต่ต้องใช้หลักฐานจากการเก็บตัวอย่างในสัตว์และสิ่งแวดล้อมเพื่อตรวจทางห้องปฏิบัติการยืนยัน
- ผลจากการเก็บตัวอย่างในสัตว์และสิ่งแวดล้อมในประเทศจีน พบเชื้อ H7N9 น้อยกว่า 1% แต่ 1/3 ของตัวอย่างที่ให้ผลบวก มาจากสัตว์ปีกที่ถูกเชือดขายในตลาดค้าสัตว์ปีกมีชีวิต
- ปัจจุบันพบสายพันธุ์ที่ก่อความรุนแรงในสัตว์ปีกมากขึ้น อาจจะทำให้คนที่ติดเชื้อมีอาการรุนแรงมากขึ้น หรือเชื้อกลายพันธุ์จนทำให้การติดต่อระหว่างคนสู่คนง่ายขึ้น

ตลาดค้าสัตว์ปีกมีชีวิต เป็นแหล่งของการติดต่อจากสัตว์สู่คน

มากกว่า 50%

เพียง 8%

ตลาดค้าสัตว์ปีกมีชีวิต

เจ้าวายร้ายตัวนี้จะเข้ามาในไทย...ได้ยังไง

ผู้เดินทางมาจากประเทศที่เกิดการระบาด

- ปัจจุบันมีการระบาดของโรคในประเทศจีน และเคยพบผู้ติดเชื้อที่ประเทศแคนาดาและมาเลเซีย ซึ่งทั้งหมดมีประวัติเดินทางมาจากจีน แต่เชื้อยังไม่ได้กลายพันธุ์จนทำให้เกิดการติดต่อระหว่างคนสู่คนได้อย่างง่ายดาย

การเคลื่อนย้ายของสัตว์ปีก จากประเทศที่มีการระบาด

- ข้อมูลจากการเฝ้าระวังโรคในประเทศเพื่อนบ้านรอบจีนยังไม่พบเชื้อในสัตว์ เจ้าวายร้ายตัวนี้อาจแฝงมากับสัตว์หรืออุปกรณ์ที่ปนเปื้อน

การเคลื่อนย้ายของนกอพยพจากประเทศที่มีการระบาด

**เจ้าวายร้ายตัวนี้อาจไม่ได้แอบเข้ามาโดยตรง แต่พี่ ๆ น้อง ๆ ของมันอาจเข้ามาออกลูกหลานจนมีลักษณะคล้ายเจ้าวายร้ายตัวนี้ได้

การเตรียมความพร้อมรับมือ...

หัวใจหลัก 3 ประการ ยึดตามแนวคิด "One Health"

1. การเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาและห้องปฏิบัติการ ในคนและในสัตว์ (ปศุสัตว์และสัตว์ตามธรรมชาติ)

มีการเชื่อมต่อข้อมูลเฝ้าระวังผู้ป่วยกลุ่มอาการทางเดินหายใจรุนแรงในคนและเฝ้าระวังทางห้องปฏิบัติการในสัตว์ เนื่องจากเชื้อ H7N9 ส่วนใหญ่ไม่ทำให้สัตว์ปีกแสดงอาการ จะทราบจากหลักฐานทางห้องปฏิบัติการเท่านั้น

2. การเตรียมพร้อมด้านยาและเวชภัณฑ์ การศึกษาวิจัยเชิงลึก

ยาต้านไวรัส วัคซีน ศึกษาวิจัยเพื่อดูแนวโน้มการกลายพันธุ์ของเชื้อ ทราบความเสี่ยงและจุดเสี่ยง

3. การเตรียมความพร้อมตอบโต้แบบบูรณาการ เช่น จัดการซ้อมแผนฯ และการสื่อสารความเสี่ยงไปในทิศทางเดียวกัน

โดยหน่วยงานทางด้านระบาดวิทยา ห้องปฏิบัติการ การแพทย์และการดูแลรักษา และหน่วยงานด้านสุขภาพสัตว์ เพื่อเข้าใจภาพรวม

เอกสารอ้างอิง

ร่วมกันทำ ป้องกันได้

ประชาชน

- เลือกซื้อและรับประทานเนื้อไก่ หรือไข่ จากแหล่งที่ได้มาตรฐาน โดยยึดหลัก “เลือก หลีก ล้าง”
- หากเดินทางไปยังประเทศจีน หลีกเลี่ยงการเข้าไปยังตลาดค้าสัตว์ปีกมีชีวิต รวมถึงการสัมผัสสัตว์ปีก มีสุขอนามัยส่วนบุคคลที่ดี หมั่นล้างมือบ่อย ๆ ด้วยน้ำและสบู่ ภายใน 14 วัน หลังเดินทางกลับมา หากมีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ ให้รีบไปพบแพทย์

เจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์

- ดำเนินการเฝ้าระวังและควบคุมป้องกันโรคไข้หวัดนกสายพันธุ์ H7N9 ตามมาตรการที่กรมปศุสัตว์กำหนด
- **ปศุสัตว์จังหวัดและอำเภอ**: เข้าตรวจเยี่ยม ให้คำแนะนำ/ความรู้ สร้างความเข้าใจในการเลี้ยงและการป้องกันโรคแก่เกษตรกร
- **เจ้าหน้าที่ด่านกักสัตว์**: ตรวจสอบการลักลอบเคลื่อนย้ายสัตว์ปีกเข้า-ออกตามแนวชายแดน ตั้งจุดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อยานพาหนะต้องสงสัยที่จุดผ่านแดน

เกษตรกร/ผู้เลี้ยงสัตว์ปีก

- ปฏิบัติตามหลักการความปลอดภัยทางชีวภาพ สำหรับสถานที่เลี้ยงสัตว์ ตามที่กรมปศุสัตว์กำหนด
- มีสุขอนามัยส่วนบุคคลที่ดี หมั่นล้างมือด้วยน้ำและสบู่ หลังสัมผัสสัตว์ปีก ไม่นำมือมาลูบหน้า/ปาก/จมูก รักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง เพื่อป้องกันตัวเองให้ห่างจากโรคไข้หวัดใหญ่
- การเคลื่อนย้ายสัตว์ปีก ต้องดำเนินการตามที่กรมปศุสัตว์กำหนด
- ให้ความร่วมมือกับภาครัฐ ในการควบคุมป้องกันโรค ช่วยเฝ้าระวังและแจ้งเหตุผิดปกติของสัตว์ป่วย

เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

- เฝ้าระวังผู้ป่วยกลุ่มอาการทางเดินหายใจรุนแรงแบบเป็นกลุ่มก้อน โดยเฉพาะในกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ ผู้ที่เดินทางกลับมาจากต่างประเทศ และบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข
- ประสานงานอย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานทางด้านสุขภาพสัตว์ในท้องที่ ทั้งปศุสัตว์และสัตว์ป่า

เจ้าหน้าที่ที่ดูแลสุขภาพสัตว์ป่า/สัตว์ตามธรรมชาติ

- ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินโครงการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกในสัตว์ปีกธรรมชาติ ซึ่งรวมถึงสายพันธุ์ที่ไม่รุนแรง เพื่อศึกษาแนวโน้มการกลายพันธุ์ของเชื้อ

สายด่วนกรมควบคุมโรค
1422

DDC WATCH
ACCESS ONLINE QR CODE

ที่ปรึกษา	ธนรักษ์ ผลิพัฒน์ นุคร เปรมศรี
ผู้เขียน	สุทธิดา ม่วงน้อยเจริญ สำนักโรคติดต่ออุบัติใหม่
กองบรรณาธิการ	เสาวพักตร์ อิ้นจ้อย สิริลักษณ์ รังษีวงศ์ บริมาศ ศักดิ์ศิริสัมพันธ์ นิยดา ยศวัฒน
ออกแบบ	นัชนันท์ รองเลื่อน
จำนวน	13,000 ฉบับ
จัดทำโดย	สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค อาคาร 4 ชั้น 6 สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข